

PROF. MARIA SKŁODOWSKA-CURIE – WSPÓŁTWÓRCZYNI TEORII PROMIENIOTWÓRCZOŚCI I JEJ ZASTOSOWANIA W LECZENIU RAKA

Tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Poznańskiego nadany z inicjatywy Wydziału Lekarskiego w 1922 r.

Urodziła się 7 listopada 1867 r. w Warszawie w zubożałej rodzinie szlacheckiej, jako piąte, najmłodsze dziecko Władysława, nauczyciela przedmiotów ścisłych i dyrektora gimnazjum męskiego oraz Bronisławy z Boguskich, przełożonej jednej z warszawskich pensji dla dziewcząt. Po ukończeniu gimnazjum utrzymywała się z korepetycji, a potem przyjmowała posady guwernantek w rodzinach ziemiańskich. Po kilku latach wróciła do Warszawy, by uzupełnić wykształcenie z chemii i fizyki w laboratoriach Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, kierowanego przez jej krewnego, Józefa Boguskiego. Dzięki pomocy materialnej siostry w latach 1891-1893 studiowała nauki matematyczno-fizyczne na Sorbonie.

Dwa lata po studiach poślubiła Pierre'a Curie, z którym razem badała fenomen promieniotwórczości, odkrywając w 1898 r. nowe pierwiastki chemiczne: polon i rad. W 1903 r. uzyskała stopień doktora na podstawie rozprawy „Badanie ciał radioaktywnych”. W tym samym roku otrzymała wraz z mężem i Henri Becquerelem Nagrodę Nobla z fizyki za badania nad zjawiskiem promieniotwórczości. W 1906 r. objęła katedrę fizyki na Sorbonie, wcześniej zajmowaną przez jej, zmarłego kilka miesięcy wcześniej, męża. W następnych latach zajmowała się metodami otrzymywania czystego radu i różnych substancji. W 1911 r. otrzymała drugą Nagrodę Nobla z chemii za odkrycie polonu i radu. Przyczyniła się do powstania Instytutu Radowego w Paryżu. Podczas I wojny światowej organizowała mobilne pracownie rentgenowskie, użyteczne na linii frontu. W okresie międzywojennym kwestowała w USA, aby zebrać pieniądze na zakup radu najpierw dla paryskiego, a potem dla warszawskiego Instytutu Radowego.

Otrzymała wiele najwyższych oznaczeń i godności, w tym: francuski Order Narodowy Legii Honorowej i tytuły doktora *honoris causa*: Politechniki Lwowskiej (1912), Uniwersytetu Poznańskiego (1922), Uniwersytetu Jagiellońskiego (1924 r.) i Politechniki Warszawskiej (1926 r.). Dyplomu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Poznańskiego nigdy jednak nie otrzymała. Otóż w 1922 r. z inicjatywy prof. Adama Wrzoska, dziekana Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego uchwalono nadanie jej tytułu doktora *honoris causa*, co Senat uczelni zatwierdził 15 grudnia tego roku. Nie potrafiła określić terminu przyjazdu, w związku z czym prof. A. Wrzosek odsunął w czasie druk dyplomu. Obdarowała Wydział Lekarski UP swoją fotografią z autografem, która przez wiele lat zdobiła dziekanat Wydziału Lekarskiego. W kolejnym roku akademickim prof. A. Wrzosek ustąpił z funkcji dziekana, a żaden z jego następców nie sfinalizował sprawy nadania wielkiej Noblistce doktoratu *honoris causa*.

Z małżeństwa z Pierre Curie narodziły się córki Ewa i Irena (późniejsza laureatka Nagrody Nobla z chemii).

Zmarła 4 lipca 1934 r. w Paryżu wskutek długotrwałego narażenia na promieniowanie. 20 kwietnia 1995 r. szczątki jej oraz Pierre'a Curie zostały przeniesione do paryskiego Panteonu.

Piśmiennictwo:

1. Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu, Materiały Adama Wrzoska, sygn. P. III-70, zeszyt nr IV.
2. Marciniak A., Uniwersytet Poznański zapomniał o nadaniu doktoratu honorowego Marii Skłodowskiej-Curie? „Życie Uniwersyteckie” 2002, nr 12, s. 4-5.
3. Uniwersytet Poznański w pierwszych latach swego istnienia... Księga Pamiątkowa, pod red. A. Wrzoska, Poznań 1924.